

หนังสือธรรมะเพื่อชีวิต

อคติ ๔

(ความลำเอียง ๔ อย่าง)

๑.

ลำเอียงเพราะ
รัก / ชอบ

๒.

ลำเอียงเพราะ
โกรธ / ไม่ชอบ

๓.

ลำเอียงเพราะ
หลง / ไม่รู้

๔.

ลำเอียงเพราะ
กลัว

พระราชญาณโกศล

วัดบวรธรรมชาติ
Wat Padhammachart

เรื่อง: อคติ ๔ (ความลำเอียง ๔ อย่าง)

บทนำ

อคติ แปลว่า ความลำเอียง ความไม่เที่ยงธรรม เป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์ ตัดสินผิดพลาด คิดผิด ทำผิด ไม่ว่าคนธรรมดา ผู้นำ หรือผู้ปกครอง ถ้ายังมีอคติ ชีวิตก็จะพลาต และสังคมก็จะเสียหาย พระพุทธเจ้าจึงทรงสอน อคติ ๔ ให้รู้เท่าทัน และละให้ได้

อคติ ๔ มีอะไรบ้าง

1. จันทาคติ ลำเอียงเพราะรัก / ชอบ

- ตัดสินเพราะความพอใจ
- เห็นคนที่เรารักถูกเสมอ แม้เขาจะผิด

แนวโลก:

รักลูก → เข้าข้างลูก

รักพรรค → เข้าข้างพรรค

แนวธรรม:

ความรักที่ขาดปัญญา → กลายเป็น “อคติ”
ทำให้ผิดศีล ผิดธรรมได้

2. โทสาคติ ลำเอียงเพราะโกรธ / ไม่ชอบ

- ตัดสินเพราะความเกลียด
- มองคนที่เราไม่ชอบว่า “ผิดเสมอ”

แนวโลก:

เกลียดใคร → ไม่ฟังเหตุผล

แนวธรรม:

โทษะบคบังปัญญา
ทำให้ตัดสินใจด้วยอารมณ์ ไม่ใช่ความจริง

3. โมหาคติ ลำเอียงเพราะหลง / ไม่รู้

- ตัดสินเพราะความไม่รู้
- ขาดข้อมูล ขาดปัญญา

แนวโลก:

เชื่อข่าวปลอม
ตัดสินใจโดยไม่ตรวจสอบ

แนวธรรม:

อวิชชา = รากของทุกข์
หลง → คิดผิด → ทำผิด

4. ภยากติ ลำเอียงเพราะกลัว

- ตัดสินเพราะความกลัว
- ไม่กล้าพูดความจริง

แนวโลก:

กลัวอำนาจ → ไม่กล้าทำถูก

แนวธรรม:

ความกลัวทำให้ละทิ้งความถูกต้อง
ไม่ยืนอยู่บนธรรม

ทำไมอคติ ๔ จึงอันตราย

เพราะทำให้ “ความยุติธรรมเสียไป”
คนดี → กลายเป็นผิด
คนผิด → กลายเป็นถูก

สังคมจะวุ่นวาย เพราะ “ไม่มีความเป็นธรรม”

ถ้าไม่รู้เท่าทันอคติ

- ตัดสินคนผิด
 - สร้างกรรมไม่ดี
 - เกิดความขัดแย้ง
 - สังคมเสื่อม
-

วิธีป้องกันและประโยชน์ของการปฏิบัติ

วิธีป้องกัน

1. มีสติ รู้ทันอารมณ์
 2. ใช้ปัญญา พิจารณาเหตุผล
 3. ยึดหลักธรรม ไม่ยึดอารมณ์
 4. กล้ายืนในความถูกต้อง
-

ประโยชน์

1. ตัดสินอย่างยุติธรรม
2. มีปัญญาชัดเจน
3. เป็นที่เชื่อถือของผู้อื่น
4. สังคมสงบสุข
5. เป็นพื้นฐานของธรรมะขั้นสูง

🎵 เพลงไทย: “อย่าให้อคติครอบใจ”

🎵 Verse 1

อย่าให้รัก มาบังสายตา
อย่าให้โกรธ นำพาหัวใจ
อย่าให้หลง พาเราหลงไป
อย่าให้กลัว ทำลายความดี

🎵 Chorus

อคติสี่ ต้องรู้ทันไว้
อย่าเผลอใจ ให้มันครอบงำ
ใช้ปัญญา นำทางทุกคำ
ชีวนำ ไปสู่ความจริง

🎵 Verse 2

ยืนบนธรรม ไม่หวั่นสิ่งใด
แม้โลกจะไหว ใจยังมั่นคง
ตัดสินใจด้วยธรรม ไม่ใช่อารมณ์
ชีวิตจะสม ด้วยความยุติธรรม
